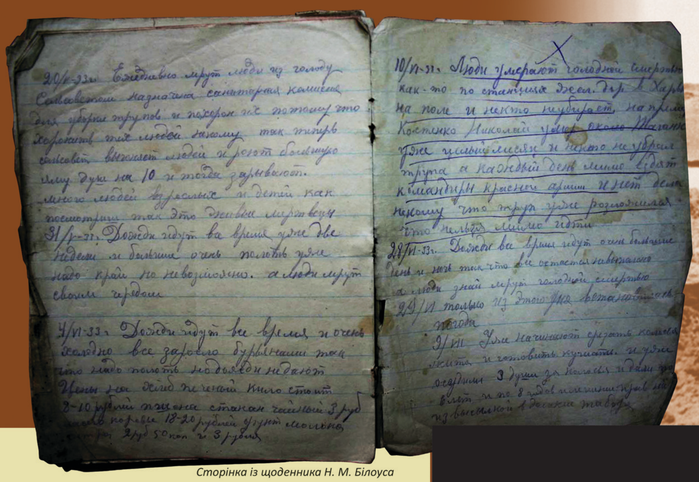

Сторінка із щоденника Н. М. Білоуса

Вимерле з голоду село на Харківщині. 1933 р.

Жнива геноциду

Голодомор забрав мільйони людських життів. На жаль, страшні обставини злочину унеможливлюють встановлення точної кількості смертей невинних людей і вичерпного поіменного списку жертв.

Для України 1933 р. став часом національної катастрофи, наслідки якої відчуваємо донині.

Наслідком злочину геноциду, окрім фізичного вбивства мільйонів людей, стало руйнування традиційного українського устрою життя.

Голод став зброєю масового біологічного знищення українців, на довгі десятиліття порушив наш природний генетичний фонд, призвів до морально-психологічних змін у свідомості нації.

Внаслідок геноциду українське суспільство, за висновком Дж. Мейса, стало і значною мірою залишається травмованим постгеноцидним суспільством.

Руйнівні наслідки Голодомору гальмують поступ незалежної України. Подолання цих наслідків є необхідною умовою оздоровлення суспільства, національної консолідації і побудови успішної України.

Втрати населення України внаслідок Голодомору становлять 4,5 млн. осіб, зокрема 3,9 млн. осіб через надсмертність та 0,6 млн. втрат ненародженими, за підрахунками вчених Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України ім. М. Птухи.

Найбільш масова смертність в Україні припадає на середину лютого – липень 1933 р. За цей час померли понад 3,2 млн. осіб.

Жахом Голодомору була надзвичайно велика смертність серед дітей. У багатьох районах України у вересні 1933 р. за шкільні парти не сіли близько двох третин учнів.

за матеріалами Інституту демографії та соціальних досліджень В. Птухи НАН України

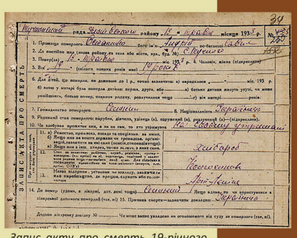

Запис акту про смерть 19-річного Андрія Остапенка у травні 1933 р., із оказанням причини смерті – «українець».

Могили померлих від голоду на околиці м. Харкова. Фото інж. А. Вінербергера, 1933 р.

Околиця м. Харкова у 1933 р.

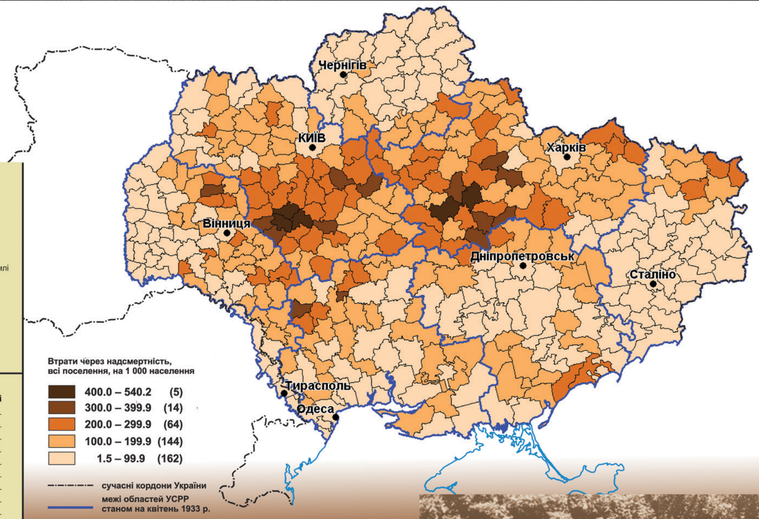

Природній рівень смертності в УСРР наприкінці 1920-их рр. (до Голодомору) становив 18–20 смертей на 1000 осіб.

Карта є результатом дослідження наукового колективу в складі: О. Воловина (Університет Північної Кароліни), О. Рудницький, Н. Левчук, П. Шевчук, А. Савчук (Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України) у рамках проекту «Атлас Голодомору», що розробляється Українським науковим інститутом Гарвардського університету.

Померлі від голоду на вулицях Харкова – столиці УСРР. Фото інж. А. Вінербергера, 1933 р.

У червні 1933 року в УСРР помирали:

Щодоби – 34170 осіб;
Щогодини – 1420 осіб;
Щохвилини – 24 особи.

Із щоденника жителя с. Лев'яжого Чугуївського району Харківської області Н. М. Білоуса:

«20/V-33 р.
Щодня мруть люди з голоду. Сільрадою призначена санітарна комісія для прибирання трупів і похорону їх, тому що ховати тих людей нема кому, так тепер сільрада виганяє людей і рють велику яму душ на 10 і тоді заривають. Багато людей дорослих і дітей, як подивишся, так це живі мерці...

10 / VI-33 р.
Люди помирають голодною смертю як от по станціях зал. дор. в Харкові на поле і ніхто не прибирає. Наприклад Костенко Микола помер близько Таганки вже цілий місяць і ніхто не прибрав трупа а кожен день повз їздять командири Червоної армії. І немає діла нікому що труп вже розклався що не можна повз йти».

Могила Константина Боканя. Напис на могилі: «Помер 30 червня 1933 р. в полі від непосильної праці в колгоспі і недоїдання». Фото батька Константина М. Боканя. м. Батурин.

Діти і вихователі дитячого садка колгоспу імені Г. І. Петровського. с. Городище Київської області, 1932 р.